

seguir declarar Nicaragua lliure d'analfabetisme. El llibre és, consegüentment, un extraordinari document històric pel fet que fa present la memòria d'uns esdeveniments únics en la història de la pedagogia mundial i de la història de Nicaragua.

El llibre és el resultat de la profunda reflexió crítica de dos homenots de l'educació, els dos amb una personalitat i unes conviccions que els fan únics i, alhora, amb una gran sintonia ideològica fonamentada en un convençut freirianisme. El seu compromís i exemple pedagògic els portà a ser mereixedors –en Sebas el 2000 i l'Orlando el 2003– del Premi Mestres 68 que anualment es lliura a Girona per part de l'Associació Mestres 68.

El llibre s'estructura en onze dobles capítols seguint el fil de la història on l'Orlando narra en primera persona i de manera autobiogràfica aquest llarg procés de lluita per aconseguir una Nicaragua lliure d'analfabetisme, però darrere de cadascun dels capítols hi ha un contracapítol on en Sebas aporta la reflexió del que cada un d'aquests moments ha aportat i ensenyat a la cooperació internacional i a les persones que hi han estat implicades. En la llista del recull que s'adjunta a continuació, la narració dels fets (Orlando) correspon al primer títol i la lliçó apresada (Sebas) al segon: Todo empieza un 23 de agosto - Nicaragua ha sido nuestra escuela; Sin revolución no hay Alfabetización - La principal enseñanza; La AEPCFA y la Pedagogía del Amor - Pedagogía del Amor: una definición imposible; San Francisco Libre y Palacagüina: dos escuelas populares modelo - Palacagüina nos reorientó el camino; Compromiso y Amor: motores de la Alfabetización - Elogio del compromiso; En la Cuba del Yo, sí puedo - Cuba = Solidaridad (internacionalista); En la Girona de Mestres 68 - Catalunya = Cooperación = Cooperación (solidaria); Los alcaldes con corazón en el pecho - ¿Que vivan los alcaldes!; El error del Maestro Pineda - Un pilotaje firma de la casa;

Se abrieron las fronteras y las campanas repicaron en Nicaragua - El dinero no alfabetiza; Puesto de mando - Nuestro derecho al delirio.

Els títols mateix mostren clarament la direccionalitat i el tractament que presenta el llibre, en el qual s'exposen des dels ideals revolucionaris assumits per la revolució sandinista, i que el fet de potenciar el dret de l'educació n'era un punt clau, es passa pel trencament amb la política governamental i es desgrana el llarg camí recorregut, fins a arribar a la victòria final de l'alfabetització del poble nicaragüenc. No es deixa de banda la filosofia educativa que emmarca la metodologia emprada, ni l'entrega total feta amb un desinteressat i compromès amor al poble. També s'assenyalen els factors i les cooperacions que possibilitaren aquesta victòria, com foren l'ajut derivat del projecte cubà d'alfabetització "Yo, sí puedo", de Leonela Reys (guardonada també el seu dia amb el Premi Mestres 68 i malauradament morta el passat novembre), així com l'inestimable suport donat des de Catalunya, del qual en Sebas fou la pedra clau.

A través del llibre ens posem davant de la materialització i personificació dels ideals freirians del que és o ha de ser un mestre, i descobrim el "Maestro Pineda", conegut a Nicaragua també com el "Guerrillero de la Alfabetización" o el "Loco del Sombrero", si bé a ell li encanta de definir-se com a "caminante de la vida".

Desgranar les planes del llibre ens porta a descobrir la filosofia educativa i la permanent lluita de l'Orlando, que el portà a entendre que davant l'inhumà capitalisme productor de l'explotació de l'home, l'única sortida del seu domini i submissió passa inexorablement per la capacitat de la persona, per a la qual l'educació és l'eina imprescindible.

L'Orlando inicià el seu camí de revolucionari a partir del seu ingrés en el Frente Sandinista

de Liberación Nacional a finals dels anys seixantes, però serà a partir del 1979, amb el triomf de la Revolució Popular Sandinista, i des del càrrec de ministre d'Educació de la regió de Río San Juan, quan dissenya i comença el seu projecte d'alfabetització mitjançant la complicitat del poble i especialment de la joventut. Tot i el maltractament posterior que li donen des de les estructures governamentals de la dictadura somocista a causa de la seva ferma fidelitat al manteniment del seu ideal revolucionari, l'esclatant èxit del projecte d'alfabetització el portarà a partir del 26 de febrer de 1990 a dedicar tota la seva vida a l'associació d'educació popular dedicada al valorat Carlos Fonseca Amador (AEPCFA), que impulsa la realització del somni d'una Nicaragua i un món lliures d'analfabetisme. Al llarg d'aquest 35 anys aquest ha estat el seu permanent treball. Guerriller, revolucionari, somiador, apassionat... Emmarcat en una personalitat senzilla, generosa, honesta, compromesa, coherent fins al moll de l'os. Un home entranyable i comunicatiu. Aquesta barreja tan intensa de personalitat enamora qui el tracta i la seva pedagogia es fonamenta en aquest enamorament, la pedagogia de l'amor. Pedagogia de l'amor que és el mateix que pedagogia del compromís de l'educador amb l'educand, de l'aprenentatge compartit, de la relació dialògica entre ambdues parts per tal de transformar la societat en què vivim per fer-la més humana i justa, del caminar al costat del poble per patir el seu sofriment i gaudir dels

seus èxits. Un home, l'Orlando, que et convenç que la utopia i el somni es poden convertir en realitat quan se n'està convençut.

En Sebas, un mirall més d'una vida construïda en la coherència entre l'ideal i l'acció. El seu compromís amb l'educació l'ha portat a ser l'ànima de la innovació en l'educació d'adults a casa nostra sota el prisma de l'educació popular portada i adaptada a casa nostra. Un freirià i pinedà empedreït, si em permeteu, i amb el permís de l'Orlando, inventar aquest terme. Aquest compromís l'ha portat a ser present en qualsevol dinàmica educativa centrada a defensar entorns marginals o de reflexió per una educació crítica, que van des de la creació de Samba Kubaly a la del Nucli Freire de Girona.

El llibre, en llegir-lo, m'ha generat un desvetllament d'emocions i sentiments molt diversos. D'una banda, arran de l'estima i admiració vers els dos autors, l'Orlando i en Sebas, i en constatar, una vegada més, els seus valors personals de generositat, abnegació i compromís, que reforcen el seu posicionament d'exemples de vida i coherència. D'una altra, arran dels valors dels somnis i de l'esperança com a fonament de l'educació, factors essencials de qualsevol projecte educatiu i sense els quals no hi ha, de veritat, projecte transformador ni educació.



La lectura com a pregària

Fragments filosòfics I
De Joan-Carles Mèlich
Fragmenta Editorial; Barcelona, 2015

JAUME CELA
Mestre

La meua àvia no sabia llegir ni escriure. Confiava en els néts quan es tractava de coses de lletra. Cada vespre, ella, que no era una dona especialment religiosa, em

feia llegir ben a poc a poc una pregària dedicada a Sant Judes Tadeu, l'apòstol que jugava a segona divisió per culpa del nom, ja que el confonien amb el traïdor.

A mitja pregària aturava la lectura que ella anava repetint i l'àvia tancava els ulls i demanava per dins alguna cosa. Mai vaig saber què i ella mai va saber què demanava jo. Avui puc fer públic el que jo reclamava: que no em morís mentre dormia. Ara seria un dels desigs que no em faria res que es fessin realitat.

Això ve a tomb perquè acabo de llegir el llibre *La lectura com a pregària*, de Joan-Carles Mèlich, publicat a Fragmenta Editorial.

És un conjunt d'aforismes, de breus reflexions que fa l'autor sobre temes diversos. L'he llegit en una tarda mansa d'hivern, al costat de l'estufa, mig tapat amb una manta per fer-me passar la grip. L'he llegit tot seguit, començant pel pòrtic. Després, la primera anotació que diu això: "No tenir por de les paradoxes. Deixar de pensar en categories i fer-ho en escenes, en imatges, en metàfores, en relats. Un pensament fragmentari, obert, no sistemàtic, un pensament contrari a la lògica metafísica, una lògica que sempre té respostes per a tot i que, per això mateix, ens allunya de la vida".

L'autor és un home que s'interroga, però que sap que mai acabarà de trobar una resposta a les seves inquietuds. Això el fa filòsof i, sobretot, això el fa humà. Més endavant ens regala comentaris com aquests: "La compassió és una resposta ètica, no és ni moral ni política. Cal anar amb compte amb les morals i amb les polítiques de la compassió". O aquesta altra, que és un dels millors resums que he llegit sobre la funció educadora: "El més important no és ser, sinó ser-hi". També vull destacar la defensa que fa de la ficció com a font de coneixement. Reivindica el

valor dels escriptors que no són assagistes, sinó que són testimonis de les peripècies humanes. Escolteu aquestes paraules: "El llenguatge és un obstacle a l'enteniment. Per això prefereixo *La cantant calba*, de Ionesco, a la Teoria de l'acció comunicativa, d'Habermas.

L'últim dels aforismes, el 262, és un cop de maça que cal pair: "¿Som imatge de Déu? Potser sí, però no d'un Déu bo i amable, sinó d'un de cruel, viciós i corromput".

I acaba amb un teló. Les últimes paraules són aquestes: "Existir, escoltar el silenci del sofriment que el soroll de la quotidianitat amaga".

Ara recordo l'àvia morta i la veig cada vespre asseguda davant meu, només que ara és ella qui agafa el llibre d'en Mèlich i abans que m'adormi em llegeix un d'aquests fragments i jo m'endinso lentament a les ombres de la vida i sé que demà, si estic encara cridat al territori que conec i que coneixem, estiraré el braç i trobaré el llibre d'en Mèlich al meu costat decidit a torbar-me, a sacsejar les seguretats que em poden immunitzar davant la presència de l'altre.

En un acte de presentació d'un llibre anterior seu vaig expressar-li el meu agraïment per la seva obra. Li vaig donar les gràcies més que per la lectura pel fet que t'agafa per la mà i et convida a una relectura. I a una altra. I a una altra...



Novetats

Biblioteca Rosa Sensat



Atenció a l'alumnat amb discapacitat sensorial i motriu. Llorenç ANDREU (coord.) Barcelona: UOC, 2014 (Educació escolar; 226).



CORRADINI, Matteo. Crear: Cómo se desarrolla una mente creativa. Madrid: Narcea, 2011 (Didáctica de las operaciones mentales; 2).



COTS, Jordi. La Convención de las Naciones Unidas sobre los Derechos del Niño. Barcelona: Associació de Mestres Rosa Sensat, 2015.



Educacions: 40 veus sobre educació i societat. Barcelona: Icaria, 2015 (El diari de l'educació; 1).



Equitat i resultats educatius a Catalunya: Una mirada a partir de PISA 2012. Xavier BONAL I SARRÓ (dir.). Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2014 (Informes breus; 60).



GARCÍA COLMENARES, Carmen; MARTÍNEZ TEN, Luz. La escuela de la República: Memoria de una ilusión. Madrid: Los Libros de la Catarata, 2014.

R

RESSENYES
i NOVETATS

maig - juny '15

381